

Creixement d'un poble: transformacions i mutacions

Deborah Domingo i Calabuig

Cada cop que fiquem els peus en un nou lloc amb la pretensió de conèixer-lo, solem fer un passeig pels seus carrers per tal d'impregnar-nos de l'ambient: les places, comerços, edificis, la gent. Les imatges i esdeveniments que vivim s'acumulen en la nostra retina i acabem anant-nos-en d'allà amb una idea general, encara que incompleta, del lloc visitat. Si aquest passeig es converteix en una estada permanent, la recopilació de dades és tan gran que moltes vegades l'obviem.

Aquestes impressions, emmagatzemades quelcom inconscientment, poden ésser-nos molt útils a l'hora d'entendre el pas del temps per una ciutat: ens informen del que succeï i quasi poden arribar a desvelar-nos el futur. El desenvolupament urbà no és una cosa casual.

És lògic que un poble creixca. La població no és només l'únic motiu. Apareixen nous serveis, connexions... i fruit d'aquestes bones intencions, ocorren transformacions, que podríem definir com a petits sacrificis que fa la ciutat per tal de millorar el nivell de vida dels seus habitants: aqueix conjunt de cases que calgué derrocar per a obrir una plaça i donar més llum a aquells carrers, aqueix casalot restaurat que es convertí en Casa de la Cultura...

No obstant, ens trobem de vegades amb el que solem anomenar autèntiques mutacions. La paraula ve definida en el diccionari com "canvi", sense més. Però també, en el terreny de la biologia, concretament en el de la genètica, el text especifica "canvi que apareix bruscament en un exemplar d'una espècie orgànica i es transmet per herència". Si traslladem aquest concepte al terreny de l'arquitectura i urbanisme, hauríem de

subratllar els termes "bruscament" i "transmetre's per herència". Podríem entendre llavors que una mutació arquitectònica, per aparèixer de manera precipitada, està descontextualitzada, no s'integra en el seu entorn i, d'una manera molt més irònica, cabria dir que aquestes atrocitats podrien arribar a reproduir-se fàcilment. Perillós.

I és ací on entren en joc, per a regular els esdeveniments de creixement d'un poble, les figures de planejament urbà. Aquests documents, els noms dels quals ens són coneguts com a Plans Generals d'Ordenació Urbana, Plans Parcial d'un sector, i Plans Especials entre altres, són els encarregats de surar en el teixit urbà. Els redacten els arquitectes, o millor, els urbanistes, que porten a terme el seu treball en col·laboració amb altres professionals per a garantir els interessos dels habitants de la urbs. Tot poble té un Pla General amb unes Ordenances Urbanístiques que regulen temes molt variats; des de la zonificació del sòl —on van les fàbriques i on els habitatges— fins a l'alçària dels edificis en una illa concreta, passant fins i tot per aconsellar materials d'acabament en façana o prohibint el pas de vehicles en un carrer.

Però aquestes piles de plans i texts articulats no són més que un instrument legal. No ho determinen tot, seria molt pretensió que decidissin la totalitat de les coses i no deixessin cap variable per a la lliure elecció de l'usuari. De vegades estan plens de llacunes, altres són malinterpretats i, fins i tot, no són en absolut respectats per aquelles persones que han de vigilar per la seva correcta aplicació: els tècnics de l'ajuntament.

Hi ha, en concret, una part d'aquests documents que els arquitectes i veïns solen odiar intensament. És

Villanova d'Alcolea conserva el "skyline" —línia que separa els edificis del cel— típic d'un poble del Maestrat. Destaca l'església amb el campanar, les edificacions veïnes decreixen fins a fondre's amb el paisatge. Cabanes, no obstant, altera dia a dia el seu perfil.